

FUNCTIONARUL , PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Întrevedere cu experți din Germania

Rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a avut, pe 10 decembrie 2019, o întâlnire cu Jens DEPPE, Senior Expert, Oficiul Central al Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), însoțit de Alexander WEGENER, expert independent, Germania, și Natalia MATUSKA, reprezentant al Fondului Regional al Parteneriatului Estic pentru Reforma Administrației Publice.

La întâlnire au participat Aurel ȘIMBOTEANU, prorector, doctor, conferențiar universitar, Aurelia ȚEPORDEI, director Departament dezvoltare profesională, Serghei PALIHOVICI, doctor, șef Catedră Științe administrative.

Rectorul Oleg Balan a făcut o succintă prezentare a Academiei de Administrare Publică, a accentuat colaborarea fructuoasă cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), menționând faptul

că această cooperare va fi aprofundată în continuare, în acest sens fiind semnată o scrisoare de intenții cu tematicile pentru cooperarea pe parcursul anului 2020.

Subiectul discutat a fost „Misiunea de evaluare a Proiectului „Fondul regional al Parteneriatului Estic II”. Fondul favorizează schimbul și cooperarea transnațională între țările participante în domenii, precum reforma guvernamentală structurală, guvernarea electronică,

rețelele de servicii publice, administrația parlamentară, Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZL-SAC), dezvoltarea regională.

Jens Deppe a subliniat, la rândul său, că misiunea sa este de a susține Fondul pentru proiecte în anul care vine și a stabili proiectele care urmează să fie implementate pe parcursul anilor 2020-2021. Primul obiectiv este de a stabili tendințe noi în continuitatea proiectelor, iar scopul de bază – de a organiza schimburi internaționale între instituțiile țărilor participante.

După aproape trei ani de asistență tehnică din partea partenerilor GIZ în implementarea reformei administrației publice în țările Parteneriatului Estic, faza actuală a proiectului va fi finalizată în octombrie 2020.

Ana-Laura PAȘNIC

ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

Catedra științe administrative

Școala doctorală de științe administrative

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICO-PRACTICĂ INTERNAȚIONALĂ, CONTRIBUȚIA TINERILOR CERCETĂTORI LA DEZVOLTAREA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE 28 FEBRUARIE 2020

Academia de Administrare Publică lansează apelul de participare și implicare a tinerilor cercetători în lucrările Conferinței științifico-practice internaționale „**Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice**”.

Categoriile de participanți: cadre didactice debutante, doctoranzi, masteranzi, angajați în sistemul administrației publice, dar și alți doritori și solicitanți.

Tematica subiectelor Conferinței:

- organizarea și funcționarea autorităților administrației publice,
- reforma administrației publice,
- descentralizarea și autonomia administrației publice locale,
- finanțe publice,
- servicii publice,
- dezvoltarea regională,
- cooperarea și dezvoltarea transfrontalieră,
- formarea și dezvoltarea profesională a funcționarilor publici,
- asigurarea integrității funcționarului public,

- e-guvernare.

Limbi de lucru: română, rusă, engleză.

Înregistrarea participanților se va efectua prin completarea și expedierea formularului de înscriere, **nu mai târziu de 1 februarie 2020**.

Expedierea/prezentarea materialelor pentru publicare se va efectua nu mai târziu de 1 februarie 2020.

Telefoane de contact:

Catedra științe administrative:

+37379462999; 022737114

Școala doctorală în științe administrative:

060006012; 022284084

E-mail: ctc.aap@mail.ru

Informații suplimentare: <http://aap.gov.md/node/2548>

Academia de Administrare Publică, 2070, mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Deplasare: microbus: 190, 124; autobuz 11, troleibuz 35.

Șeful statului a promulgat două legi cu impact social sporit

Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, a promulgat două legi cu impact social sporit, ambele fiind inițiative ale șefului statului. Este vorba despre legea care reglementează indexarea pensiilor de două ori pe an, prima fiind efectuată la 1 aprilie pentru toți beneficiarii de pensii, în conformitate cu formula deja existentă.

A doua indexare va fi efectuată la 1 octombrie pentru beneficiarii pensiile cărora nu depășesc minimul de existență. Amintim că Igor Dodon a promovat acest proiect de lege încă din anul 2015, când deținea funcția de deputat.

Cea de-a doua lege instituie indemnizația unică în valoare de 700 lei, acordată tuturor pensionarilor care au pensia mai mică de 2000 lei. De acest suport vor beneficia mai mult de 590 000 de persoane, inclusiv beneficiari de pensii de dizabilitate, pensii de urmași.

Legile vor intra în vigoare din 1 ianuarie 2020.

În acest context, șeful statului a adresat sincere mulțumiri deputaților care au susținut aceste proiecte de lege, atât de așteptate de către cetățeni.

De asemenea, Igor Dodon a menționat că conducerea țării continuă să muncească pentru oameni prin acțiuni concrete și rezultate pozitive pentru ei. Totodată, Președintele țării a menționat faptul că și în perioada următoare se va veni cu noi soluții pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă cetățenii.

Platformă consultativă a reprezentanților societății civile

Recent, a avut loc ședința de constituire a Platformei consultative a reprezentanților societății civile pe lângă Parlamentul Republicii Moldova.

„Ne propunem să relansăm dialogul și să instituim un mecanism nou de cooperare sistemică, care va impulsiona colaborarea între cele două părți și va contribui la transparentizarea procesului legislativ, precum și la eficientizarea și facilitarea participării societății civile în procesul decizional”, a declarat Zinaida Greceanii.

„Dialogul și cooperarea stabilită în cadrul Platformei va contribui la identificarea celor mai stringente nevoi și a celor mai potrivite soluții pentru dezvoltarea Republicii Moldova. Astfel, ne vom putea asigura de faptul că reformele propuse spre implementare corespund necesităților și așteptărilor cetățenilor”, a menționat Zinaida Greceanii.

Potrivit Speakerului, așteptările Parlamentului față de societatea civilă vizează evaluarea obiectivă a problemelor cu care se confruntă societatea, fiind puse în discuție cele mai importante subiecte, contribuție la îmbunătățirea cadrului legislativ prin elaborarea de expertiză, analiză de impact, opinii și evaluări, prezentarea comentariilor, propunerilor și recomandărilor asupra inițiativelor legislative

și proiectelor de lege aflate pe agenda parlamentară, propuneri de modificare a cadrului legislativ.

Secretarul general al Parlamentului, Adrian Albu, a informat că mandatul Platformei va fi pe perioada înțregii legislaturi.

În prima ședință, deputații, împreună cu reprezentanții societății civile, au discutat propunerile la Regulamentul de activitate a Platformei consultative a reprezentanților societății civile pe lângă Parlamentul Republicii Moldova.

Platforma va activa ca organ consultativ format din reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, mediului de afaceri și academic, care vor contribui la elaborarea, adoptarea, monitorizarea și evaluarea legilor și deciziilor. Conform bunelor practici europene, Platforma va fi constituită din grupuri tematice pe domeniile de activitate conexate comisiilor parlamentare de profil.

Ședință comună a membrilor Guvernului, președinților de raioane și primarilor

Premierul Ion Chicu a prezidat ședința comună a membrilor Guvernului cu președinții de raioane și primarii orașelor Chișinău și Bălți. La ședință au participat consilierii prim-ministrului și șefii unor agenții de stat.

Ion Chicu a felicitat conducătorii Administrațiilor Publice Locale nou-aleși pentru rezultatele obținute la scrutinul din 20 octombrie.

„Suntem convinși că cheia succesului este comunicarea eficientă, un dialog constructiv și pragmatic între Executiv și APL. Avem un Guvern tehnocrat, deci, nu privim conducătorii raioanelor prin prisma orientării politice. Pentru noi contează soluționarea problemelor existente la nivel de raion și, în general, pe țară”, a declarat Ion Chicu.

În context, premierul a subliniat faptul că asemenea ședințe de lucru trebuie să aibă loc trimestrial. Ion Chicu a declarat că toți miniștrii vor efectua săptămânal vizite de

lucru în raioanele țării, iar practica de a organiza ședințele Guvernului în teritoriu ar putea fi reluată.

„Până la sfârșitul lunii ianuarie vreau să vin în fiecare raion și să port discuții cu factorii de decizie. Tot ce contează pentru mine sunt, de fapt, pașii care vor succeda vizitei mele în teritoriu”, a menționat Ion Chicu.

Președinții de raioane au trecut în revistă cele mai importante probleme existente, printre care: lipsa cadrelor, salariile neatractive pentru bugetari, drumurile proaste, imposibilitatea de a împiedica ridicarea construcțiilor ilegale și altele.

Prim-ministrul a solicitat colegilor să ia act de problemele enunțate de APL și să intervină în conformitate cu Planul de Acțiuni al Guvernului.

La finalul ședinței, Ion Chicu a îndemnat toți conducătorii să se asigure de pregătirea suficientă pentru a face față sezonului rece al anului, precizând: menținerea căilor de comunicare într-o stare practicabilă, aprovizionarea cu agent termic a instituțiilor publice și locuințelor oamenilor, precum și susținerea păturilor social-vulnerabile.

Proiect de mobilitate academică cu Universitatea Tehnologică din Brno, Cehia

Rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a avut, recent, o întâlnire cu o delegație a Universității Tehnologice din orașul Brno, Republica Cehă, în frunte cu Mgr. Veronica NOVOTNÁ, Ph. D., vicedirector de facultate. Din componența delegației au făcut parte profesorii universității cehi Ing. Jan LUHAN, Ph. D., MSC,

și Ing. Bernard NEUWIRTH, Ph. D., MSC.

Subiectul principal al dialogului l-a constituit elaborarea unui proiect de mobilitate academică în cadrul Programului UE Erasmus+.

Rectorul Oleg Balan a apreciat interacțiunea strânsă între Academia de Administrare Publică și Universitatea Tehnologică din Brno, cele două instituții de învățământ având deja sem-

nat un Acord de colaborare, specificând faptul că AAP a realizat până acum mai multe proiecte în cadrul Programului Erasmus+. „Academia noastră este deschisă spre extinderea acestei colaborări și sunt sigur că viitorul proiect va deschide o nouă pagină în relația cu Universitatea Tehnologică din Brno, în eforturile noastre de a ne apropia de valorile europene”, a spus Oleg Balan.

Veronica Novotná a precizat că viitorul proiect presupune un termen de colaborare pentru o perioadă de doi ani, timp suficient pentru a acumula cunoștințe și experiențe noi. Documentul va prevedea schimb reciproc de profesori, doctoranzi și studenți, participarea la conferințe, publicarea de articole comune și alte activități științifice.

Ulterior, profesorii din Cehia au concretizat detalii pri-

vind schița viitorului proiect de mobilitate academică în cadrul Departamentului studii superioare de master și altor subdiviziuni ale Academiei.

La întrevvedere au participat prim-prorectorul Academiei, Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, decanul Departamentului studii superioare de master, Ion DULSCH, doctor, conferențiar universitar.

Brno University of Technology (VUT) este cea mai mare universitate tehnică din Republica Cehă și una dintre cele mai importante instituții educaționale, științifice și de cercetare din Europa Centrală. Înființată în anul 1899, universitatea are acum peste 21 000 de studenți, opt facultăți și trei institute universitare, cinci centre regionale de cercetare (AdMaS, CVVOZE, MRC, NETME, SIX) și două centre de excelență (CEITEC, IT4Innovation).

Sergiu VLĂDICĂ

10 decembrie - Ziua internațională a drepturilor omului

Drepturile și libertățile omului - valori universale

Drepturile și libertățile omului se află pe unul din primele locuri în sistemul valorilor imateriale, conștientizate de omenire ca valori cu adevărat universale. Statul modern, prin definiție, reprezintă garantul suprem al respectării drepturilor omului, cu utilizarea instrumentelor și practicilor altor state, reflectate pe interior în actele normative naționale. Evident că, la nivel național, protecția drepturilor omului rămâne a fi una dintre cele mai importante probleme într-un stat de drept și asigurarea lor constituie unul dintre sarcinile de bază ale acestuia. Realizarea acestora constituie o necesitate obiectivă și o obligație ce reiese din semnarea și ratificarea tratatelor internaționale.

Deși se vorbește despre drepturile omului de la cele mai înalte foruri internaționale, impunerea respectării

acestora este un proces ce necesită efort constant din partea mai multor actori, inclusiv a fiecărei persoane, care pentru ași proteja drepturile, dar și a respecta drepturile altuia, trebuie să-și cunoască atât drepturile cât și mecanismele de protecție. Un rol important în promovarea drepturilor, libertăților fundamentale și familiarizarea cu mecanismele de protecție a drepturilor omului îl au instituțiile superioare de învățământ, care realizează atât instruire cât și cercetări în domeniul drepturilor omului.

Academia de Administrare Publică, având misiunea de formare a specialiștilor de înaltă calificare, pune accentul pe diversificarea activităților didactice și științifice, care ar contribui la dezvoltarea competențelor transversale. Astfel, sarcina primordială a programelor de studii, constă ca, atât prin

activitatea științifică cât și prin cea practică, să-și aducă contribuția la edificarea în Republica Moldova a unui stat democratic, de drept, în care demnitatea omului, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea, drepturile și libertățile fundamentale ale omului vor constitui valori supreme și vor fi garantate. În același context, în cadrul Academiei se desfășoară, anual, Mese rotunde dedicate Zilei internaționale a drepturilor omului, Conferințe ale tinerilor cercetători cu implicarea studenților-

masteranzi și doctoranzi care, la rândul lor, pot transmite cunoștințele și rezultatele cercetării în autoritățile și instituțiile administrației publice în care activează și, astfel, să contribuie, în mod direct, la consolidarea statului de drept în domeniul garantării drepturilor universale ale omului.

Silvia GORIUC,
doctor, conferențiar
universitar,
șef Catedră științe
juridice

Studii avansate de doctorat în desfășurare

În conformitate cu Planul de învățământ pentru studiile superioare de doctorat, ciclul III, în cadrul Programului de studii avansate, pe data de 10 decembrie 2019, doctoranzii anului I al Școlii doctorale în științe administrative, au susținut examenul de doctorat la disciplina „Probleme fundamentale ale științei administrației”, în fața comisiei de examinare în componența profesorilor Constantin SOLOMON, doctor, habilitat, profesor universitar, Aurel SÎMBOTEANU, doctor, conferențiar univer-

sitar, și Nicolae ROMANDAȘ, doctor, profesor universitar.

Cursul a avut misiunea să asigure formarea la studenții-doctoranzi a competențelor profesionale de conținut, cognitive și de cercetare în domeniul

științei administrației, precum și a unor competențe transversale, reieșind din caracterul interdisciplinar al științei administrației și manifestărilor multiaspectuale ale activității administrative.

Constituind componenta fundamentală în procesul studiilor avansate, scopul cursului respectiv a fost de a aprofunda, consolida și a diversifica competențele analitice și de cercetare științifică ale doctoranzilor.

În răspunsurile lor, doctoranzii anului I au demonstrat cunoștințe temeinice privind viziunile teoretico-conceptuale și doctrinare, acumulate pe parcursul evoluției istorice, precum și

conținuturile fundamentale ale științei administrației.

Considerăm că cunoștințele acumulate de doctoranzi în cadrul disciplinei *Probleme fundamentale ale științei administrației*, și însușirea metodologiei de aplicare a lor în procesul de cercetare, dar și în practica administrativă, le va ajuta tinerilor cercetători în realizarea unor teze de doctorat originale și utile.

Silvia DULSCHI,
doctor, conferențiar
universitar,
director Școala
doctorală în științe
administrative

Sesiunea de reper la programul „Drept public”

În perioada 2 - 13 decembrie curent, la Academia de Administrare Publică s-a desfășurat sesiunea de reper a programului de master de profesionalizare „Drept Public”, învățământ cu frecvență redusă.

După cum a menționat în deschiderea sesiunii rectorul Academiei, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, o prioritate a studiilor de masterat este calitatea procesului de

învățământ care necesită o implicare activă a masteranzilor în procesul de studiere a disciplinelor, în viața Academiei.

În cadrul sesiunii, masteranzii au fost inițiați despre direcțiile de bază ale programului, el fiind direcționat de a forma specialiști de înaltă calificare în domeniul dreptului prin orientarea spre soluționarea problemelor în domeniul public, aplicarea legislației naționale în core-

lare cu legislația europeană și soluționarea problemelor prin prisma legislației în vigoare.

Domeniul public este foarte dinamic, fiind într-o continuă modificare și dezvoltare, iată de ce se impune necesară pregătirea continuă a funcționarilor publici.

Sarcina primordială a programului de master în domeniul dreptului public prevede ca prin activitatea științifică cât și prin cea

practică, viitorii absolvenți ai Academiei să-și aducă contribuția la edificarea în Republica Moldova a unui stat democratic, de drept, în care demnitatea omului, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și drepturile și libertățile fundamentale ale omului vor constitui valori supreme și vor fi garantate.

Obiectivele programului de master sunt orientate spre dezvoltarea competențelor generale și specifice, care în integritatea lor contribuie la formarea specialiștilor performanți, pregătiți pentru toate structurile statale.

Sesiunea a fost susținută atât de cadrele științifico-didactice ale Academiei cât și de profesori de la alte instituții de profil din republică.

Cor F. P.

Anul de studii superioare de master, învățământ cu frecvență și cu frecvență redusă (2019-2020), la programele **Administrarea publică, Management, Relații internaționale, Anticorupție, Drept public**, de la bun început demonstrează interesul vădit al studenților-masteranzi de a-și aprofunda cunoștințele în domeniul științelor administrative pentru o eficientizare continuă a serviciului public, dar și a administrării în alte domenii de activitate. În context, vă propunem câteva opinii ale masteranzilor de la programul **Administrarea publică**.

Toată viața prin instruire

Cerințele timpului de astăzi, timpul tehnologiilor informaționale în permanentă modernizare, impun adaptarea sub acest aspect în plan profesional, social, economic, care mereu sunt în schimbare.

Acest fapt m-a motivat ca pe parcursul anilor să studiez mai multe programe de studii de lungă, dar și de scurtă durată, care în activitatea profesională au adus doar beneficii instituției publice, unde activez și în prezent – primăria orașului Călărași. După Colegiul republican de informatică și drept, specialitatea Management, și Academia de Studii Economice din Republica Moldova, unde am

studiat Businessul în administrare și Relații economice internaționale, fiind funcționar public, pentru o activitate profesională mai eficientă am hotărât să continui studiile, să-mi aprofundez cunoștințele în domeniul administrației publice. Am aplicat la Academia de Administrare Publică, ce reprezintă o instituție de învățământ superior de elită, cu un personal profesoral-didactic de o înaltă calificare. Astfel, prestigiul Academiei de Administrare Publică în domeniului administrării publice și dorința mea de a-mi îmbunătăți capacitățile și competențele profesionale au constituit motivele care m-au determinat

să mai fac încă doi ani de masterat. Căci, cum se spune, toată viața prin instruire și nicidecum o instruire pentru toată viața.

De șapte ani sunt în serviciul cetățeanului în cadrul administrației publice locale de nivelurile I și II, unde am acumulat o experiență practică deosebită, care periodic am „alimentat-o” la cursuri de dezvoltare profesională în cadrul Academiei de Administrare Publică, precum ar fi integrarea profesională în funcția publică, marketing local și regional, dezvoltarea regională, utilizarea noilor tehnologii informaționale în administrația publică.

Îmi doresc ca, prin acumularea de noi cunoștințe în cadrul programului de master *Administrația publică*

să contribui la dezvoltarea orașului în care locuiesc și activez. Și conștientizez că doar această instituție de prestigiu îmi va oferi toate oportunitățile ca dorințele mele să devină realitate.

Victor AMBROCI,
viceprimar al
orașului Călărași

Studii de master întru binele societății

Fiind absolventă a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și activând în domeniul asistenței sociale, mi-am dorit mult să pot beneficia de noi studii calitative care ar corespunde activităților mele. Studii, care să-mi ofere ocazia de a-mi perfecționa anumite aptitudini necesare califi-

cării corespunzătoare unui funcționar public, pentru colaborarea eficientă cu instituțiile, structurile și serviciile din domeniu. Și aceste doleanțe ale mele le pot realiza anume datorită studiilor ce le oferă Academia de Administrare Publică și mă vor ajuta la formarea competențelor-cheie pentru a servi pe deplin socie-

tatea, ceea ce s-a confirmat chiar din primele lecții și seminare, predate de profesori de înaltă calificare, ce ne deschid mari posibilități pentru o carieră de succes în viitor.

Ana MOROȘANU,
direcția asistență
socială, sectorul
Ciocana, mun. Chișinău

Beneficii în administrarea culturii

Având studii la școala muzicală din Cernăuți, la Colegiul muzical-pedagogic din Bălți, la Academia de Muzică „Gavril Muzicescu” din Chișinău, am hotărât să aplic și la Academia de Administrare Publică, la programul de master *Administrare publică*, din dorința de a-mi aprofunda cunoștințele în acest domeniu. O adminis-

trare corectă, inteligentă, așa spune eu, a culturii, ar aduce beneficii, „lumină” și nu politizarea acestei ramuri. Discutând cu mai mulți artiști, am fost încurajat să aplic anume la Academia de Administrare Publică, pentru a face schimbări majore înspre bine. Și începutul studiilor mi-au demonstrat că am făcut o alegere corec-

tă. Aici domină o atmosferă colegială, de bun augur, iar profesorii ne altoiesc, pas cu pas, cunoștințe temeinice și aptitudini practice în domeniul științelor administrative, care aduc beneficii în domeniul administrării culturii pentru a păstra tradițiile neamului nostru.

Leonid CUCU,
director al Centrului
de Cultură
și Creație „Orion”,
primăria mun. Chișinău

Utilizarea noilor tehnologii informaționale în administrația publică

Tehnologiile informaționale sunt tot mai solicitate în viața publică și socială, conforme cerințelor zilei de azi, mereu în schimbare. Astfel, se impune necesitatea instruirii în sfera respectivă

a funcționarilor publici și, în context, Academia de Administrare Publică, a organizat la comanda de stat instruirea cu genericul „Utilizarea tehnologiilor informaționale în administrația publică”.

Alegerile locale din anul curent au adus în fruntea autorităților administrației publice locale, în mare parte, noi primari, care urmează să continue strategiile de dezvoltare a localităților. În acest sens, pentru o bună guvernare la nivel local sunt necesari conducători bine pregătiți și instruiți, cu alte cuvinte lideri ai comunităților.

Întru realizarea acestui deziderat, Academia de Administrare Publică a organizat ciclul de cursuri cu tematica „Leadership în administrația publică”, ultimul fiind desfășurat în pe-

rioadă 04 – 06 decembrie 2019.

Cursul a avut ca scop dezvoltarea abilităților de conducere prin leadership și amplificarea efectului carismatic în formarea și conducerea echipelor prin influența inteligenței emoționale în leadership.

În cadrul lecțiilor participanții s-au familiarizat cu conceptele fundamentale ale leadership-ului personal, organizațional și de echipă, au analizat diferite stiluri de leadership, au identificat activitățile necesare pentru constituirea echipelor de succes, au luat la cunoștință

Ultimul curs în acest domeniu a fost organizat în perioada 10 – 12 decembrie 2019, fiind destinat funcționarilor publici de conducere/ execuție din cadrul autorităților administrației publice locale.

Principalele subiecte abordate în cadrul cursului de instruire s-au referit la mediul de lucru al calculatorului, organizarea fișierelor, Microsoft Word – Procesor de text, îmbinare corespondență (Mail Merge), e-Guvernare etc., ceea ce vor modela atitudinea participanților în dezvoltarea

competențelor de aplicare în practică a tehnologiilor informaționale aplicate, corelarea diverselor tehnologii în procesul administrativ și elaborarea căilor de optimizare a acestora în diverse activități manageriale.

Sesiunile de instruire au fost susținute de dna Eugenia Cebotaru, magistrat, lector universitar.

Cunoștințele participanților au fost evaluate printr-un test la calculator la finele cursului.

Viorica TARĂLUNGĂ,
specialist principal,
Departamentul
dezvoltare profesională

Leadership în APL

de principiile și calitățile unui lider eficient etc.

Eficiența orelor și utilitatea lor s-a datorat formatorilor implicați în procesul de predare - cadre didactice ale Academiei, specialiști de înaltă calificare de la alte

autorități publice, dar și a metodelor de instruire, folosite de către ei.

Elena TATAROV,
specialist principal,
Departamentul
dezvoltare profesională

Gestionarea resurselor umane

Factorul de bază al unei eficiente autorități publice îl constituie cel uman. De competențele și profesionalismul funcționarilor publici depinde calitatea serviciilor prestate cetățenilor, dezvoltarea localităților prin atragerea investițiilor și implementa-

rea proiectelor sociale în beneficiul comunităților. Întru realizarea acestui deziderat, Academia de Administrare Publică continuă organizarea instruirilor cu genericul „Gestionarea resurselor umane”.

Cursul, organizat în perioada 03 – 05 decembrie, a

fost destinat funcționarilor publici responsabili de domeniul gestionării resurselor umane din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul I și este axat pe consolidarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților și modelarea atitudinilor/comportamentelor necesare gestionării eficiente a resurselor umane în autoritățile publice.

În cadrul cursului, participanții au luat cunoștință de particularitățile managementului resurselor umane în serviciul public, au parcurs etapele procesului de elaborare și avizare a sta-

tului de personal, s-au familiarizat cu specificul procesului de evaluare a performanțelor profesionale, au fost implicați în activitățile practice ce țin de completarea Registrului de stat al actelor locale și Registrului funcțiilor publice și al funcționarilor publici etc.

Cunoștințele și abilitățile obținute de funcționari, urmare a participării la acest curs, vor contribui la promovarea în autoritățile publice a unui management al resurselor umane, bazat pe criterii de profesionalism, eficiență și calitate.

Irina CIUTAC,
director adjunct,
Departamentul
dezvoltare profesională

Municipiul Edineț – pol de creștere economică în Regiunea de Nord a Moldovei

Pe 4 decembrie 2019, a avut loc conferința de totalizare a proiectului „**Edineț – Pol de Creștere Economică în Regiunea de Nord a Republicii Moldova**”, finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Inițiativei „**Primarii pentru Creștere Economică**” (M4EG), implementat de primăria municipiului Edineț, în parteneriat cu Asociația Obștească „Centrul de Dezvoltare Comunitară Integrată” și Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova.

Evenimentul a avut scopul de a informa principalii beneficiari și grupurile interesate despre rezultatele proiectului, precum și de a identifica noi oportunități și inițiative care vor continua dezvoltarea facilităților de suport în afaceri create în cadrul proiectului.

Evenimentul a reunit circa 40 de participanți: reprezentanți ai Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, primăriei mun. Edineț, Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova și Agenției de Dezvoltare Nord a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, precum și reprezentanți ai APL-urilor, mediului de afaceri din regiune și societății civile.

Municipiul Edineț a primit de la Uniunea Europeană o finanțare nerambursabilă (grant) de 580 de mii euro pentru implementarea proiectului cu o durată de 24 de luni. Acesta a avut drept scop îmbunătățirea capacităților locale și a infrastructurii de afaceri pentru stimularea creării de noi întreprinderi în municipiul Edineț și atragerea de investiții cu impact asupra creșterii economice incluzive în regiunea de nord a Moldovei. Ca rezul-

tat, a fost construită o nouă hală industrială de 1400 m² în cadrul Parcului Industrial Edineț, care oferă spații de producere și condiții de suport în afaceri pentru viitorii investitori și rezidenți ai Parcului Industrial, precum și pentru comunitatea antreprenorială din mun. Edineț. A fost, de asemenea, creat un Incubator de Afaceri și un Business Hub – o platformă de cooperare și suport în afaceri într-o susținerea tinerilor antreprenori din regiune, fiind amenajată o zonă verde, dotată cu spații pentru training.

Perspectivile oferite de proiectul respectiv au fost înalt apreciate de participanții la eveniment.

Constantin Cojocaru, primar de Edineț: „Implementarea proiectului respectiv deschide o nouă etapă, cu multe oportunități, de dezvoltare a sectorului economic al municipiului. Un impuls suplimentar constituie Parcul Industrial Edineț, unde au fost dotate cu IT mai multe birouri ale Incubatorului de Afaceri, a fost finalizat și completat cu mobilier un Business Hub, o hală de producere care va fi arendată la prețuri avantajoase potențialilor rezidenți care vor

dori să vină aici. Iar aceasta înseamnă suplینiri majore a bugetului local, implementarea din contul lor a noi proiecte sociale întru binele cetățenilor și, în consecință, o mai bună guvernare la nivel local”.

Maria Nicolaev, președintele AO „Centrul de Dezvoltare Comunitară Integrată”, partenerul proiectului: „Datorită acestui proiect-pilot, municipalitatea Edineț, a obținut pârghiile necesare pentru a contura viziunea de dezvoltare economică locală, prin implicarea activă a mediului antreprenorial, societății civile, tinerilor etc. Astfel, datorită eforturilor comune și deschiderii tuturor părților, în ultimul timp, au fost create 10 locuri noi de muncă, 3 noi întreprinderi în domeniul alimentare publică, comerț, producere de peleți. La general, proiectul a creat oportunități reale pentru a continua cursul de dezvoltare a Polului de Creștere Economică în Regiunea de Nord a Republicii Moldova”.

Mihail BĂLBA, vice-director al Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova: „Cu sprijinul proiectului „Edineț – Pol de creștere economică în regi-

unea de nord a Republicii Moldova” s-au creat mai multe facilități pentru dezvoltarea afacerilor. Prin acțiunile întreprinse am dezvoltat cultura antreprenorială, capacitățile manageriale și spiritul inovativ ale întreprinzătorilor, managerilor, angajaților și ale persoanelor care doresc să inițieze afaceri în municipiul Edineț. La fel, construcția în Parcul Industrial a unei hale industriale va aduce noi investiții și va crea noi locuri de muncă.

Pentru companiile aflate la început de cale, în special, și pentru IMM-uri, în general, este dificil să profite de avantajele economiei globale și să facă față provocărilor acestora. Chiar și pentru companiile mari, intenția de a-și internaționaliza afacerile nu este un lucru simplu. În acest sens, Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova va sprijini companiile din nordul Republicii Moldova care vor solicita asistența pentru cooperare, internaționalizare, identificare de noi parteneri de afaceri și investiții, și va oferi soluții la aceste probleme, sprijinind firmele să-și prezinte oportunitățile de afaceri și de investiții și să identifice mijloacele cele mai potrivite în acest scop”.

Participanții la eveniment au pus accentul pe importanța continuării acestei colaborări fructuoase cu alte inițiative economice, ce vor amplifica rezultatele atinse și vor oferi suport continuu municipiului Edineț în dezvoltarea sa economică. De asemenea, partenerii de dezvoltare ai mun. Edineț au discutat despre proiectele viitoare și tendințele economice care urmează să fie dezvoltate în municipiu.

Lilian DANILOV, coordonator al Inițiativei UE „Primarii pentru Creștere Economică”

„Profesionalismul și personalitatea unui primar trebuie să primeze în raport cu interesele personale”,

este crezul dlui **Vasile GAVIUC**, **primar al comunei Zagarancea, raionul Ungheni**, aflat la primul său mandat după recente alegeri locale. Viziunile sale conceptuale privind calitățile necesare unui primar au constituit subiectul interviului, acordat corespondentului nostru.

CORRESPONDETUL:
Domnule primar, V-aș ruga, pentru început, să ne faceți o prezentare a comunei.

Vasile GAVIUC: Fiind amplasată în nemijlocita apropiere a municipiului Ungheni și la frontiera cu Uniunea Europeană, traversată de arterele unor drumuri de circulație națională și internațională, comuna Zagarancea este o localitate strategică, cu un potențial de dezvoltare socio-economică, nevalorificat încă pe deplin. Comuna este constituită din satele Zagarancea ca reședință, Semenii și Elizavetovca. Avem apeduct, drumuri asfaltate, cămine culturale, o „Ogradă a Bunicilor”, monumentul istoric „Zamca” din satul Semenii. Comuna Zagarancea, dispune de condițiile necesare pentru asigurarea durabilității dezvoltării localităților. Factorul uman este unul dintre elementele-cheie care poate asigura punerea în valoare a potențialului existent, prin implicarea directă a locuitorilor în dezvoltarea comunității, prin inițiative, idei etc. Exo-

dul cetățenilor peste hotare scade ponderea populației active în viața comunității. Sper ca, prin proiectele implementate pe durata mandatului, să fie asigurată o normalitate în viața oamenilor din comună, care să conducă la creșterea numărului populației, la dorința consătenilor de a se implica întru binele locului de baștină și de a reveni acasă.

COR.: Care ar fi proiectele pentru următorii 4 ani?

V. G.: Primarul trebuie să asigure realizarea unei strategii socio-economice de dezvoltare a localității pe o anumită perioadă de timp, la care lucrez în prezent. În baza acestei strategii, cumulată cu angajamentele asumate în campania electorală, pot fi inițiate proiecte de infrastructură și de amenajare. Consider drept prioritare următoarele proiecte: extinderea iluminatului public în toate satele, construcția apeductului și a unui centru comunitar în satul Elizavetovca, reconstrucția unor segmente de străzi din satele Zagarancea și Semenii, renovarea

grădinițelor și înzestrarea lor cu mobilier nou. Lista poate continua. Este esențială convingerea proprie că aceste proiecte pot fi duse la bun sfârșit. Pentru asta e nevoie de multă insistență, perseverență și muncă.

COR.: Credem, că un suport semnificativ în realizarea celor trasate ar fi colaborarea cu vecinii de peste Prut. Aveți acorduri de colaborare, de înfrățire?

V. G.: Cu părere de rău, comuna Zagarancea nu are, deocamdată, niciun acord de înfrățire cu vreo localitate din România, cu toate că suntem vecini. Este o lacună serioasă în dezvoltarea relațiilor bilaterale și care să asigure

o apropiere reală a ambelor maluri ale Prutului, prin proiecte comune transfrontaliere. Dar suntem în discuții avansate privind eventualele acorduri de înfrățire cu localități din România ce urmează a fi inițiate și semnate în viitorul apropiat.

COR.: Dacă ați fi un simplu cetățean, ce calități credeți că ar trebui să aibă un primar?

V. G.: În calitate de cetățean, prefer să văd primarul ca o persoană competentă, sigur pe sine, care să asigure transparența în luarea deciziilor și în raport cu fiecare persoană care pășește pragul biroului său. Primarul trebuie să aibă multă răbdare cu fiecare în parte, să cunoască cum, în ce mod și sub ce formă să intervină prompt în soluționarea problemelor din comunitate. Profesionalismul și personalitatea unui primar trebuie să tindă spre a fi în serviciul cetățeanului de rând, iar interesul public să primeze față de interesele personale. Aceasta va spori încrederea cetățenilor față de primar, față de administrația publică locală.

**Interviu realizat de
Ana-Laura PAȘNIC**

Prin înfrățire dezvoltăm localitățile noastre

Înfrățirea cu localitățile din România ne oferă oportunități majore în realizarea strategiilor de dezvoltare durabilă a satelor și comunelor din Republica Moldova. Un exemplu re-

levant este și satul nostru Puhoi, raionul Ialoveni. De câțiva ani suntem înfrățiti cu comuna Moara Vlăsiei, județul Ilfov, care ne-a ajutat să construim un teren de joacă pentru copii bine dotat

cu diferite echipamente, să realizăm alte activități în beneficiul cetățenilor.

Pentru o mai bună și eficientă colaborare am decis ca, împreună cu Moara Vlăsiei și comuna Pianu, județul Alba Iulia, să formăm o comunie tripartită pentru derularea diverselor proiecte sociale în toate cele trei localități. La întrunirea de înfrățire, care a avut loc, recent, la Ilfov, au participat prefectul județului, Marius Cristian Ghincea, președintele raionului Ialoveni, Mihai Silistaru, consilieri locali, mulți primari de la noi și din cele două

județele. Am semnat acordul de înfrățire cu primarii Andrei Filip și Marin Petrușe și această unire a comunităților va fi un suport viabil pentru implementarea proiectelor comune în vederea asigurării bunăstării cetățenilor și promovării valorilor românești.

Pentru satul nostru, Puhoi, frații noștri de peste Prut vor face prima investiție de 100.000 de lei românești pentru renovarea capitală a Casei de cultură, un prim proiect ce va fi realizat în anul viitor.

Ioan GOREANU,
primar de Puhoi,
raionul Ialoveni

„Am venit la firul ierbii...”

Chișinăuianul Vlad Bilețchi ales consilier în satul Aluatu, Taraclia.

Născut în Chișinău, într-o familie de intelectuali, profesor la liceul „Gheorghe Asachi”, președinte al Asociației Obștești „UNIREA - ODIP”, Vlad Bilețchi candidează și este ales consilier al consiliului local din satul Aluatu, raionul Taraclia. Ceva original în activitatea dumnealui și am hotărât să-i solicităm un interviu.

CORRESPONDENTUL: **De unde acest interes pentru viața satului Aluatu?**

Vlad BILEȚCHI: Despre viața satului Aluatu am aflat pentru prima dată după ce l-am cunoscut pe un mare patriot, Vasile Țurcanu, unul dintre liderii frontului popular din anii '90-91 ai secolului trecut, care a luptat pentru tricolor și limbă română. De fapt, nici nu știu dacă eu l-am cunoscut sau el și-a pus un scop clar de a mă atrage și determina să mă implic pentru dezvoltarea acestei localități. Totul a început cu gimnaziul „Dimitrie Cantemir”, unica școală cu predarea în limba română din raionul Taraclia, care era pe cale să fie închisă din cauza condițiilor degradante în care se afla. În numai 3 luni, școala a fost salvată datorită unioniștilor din toată lumea care au pus umărul la acest proiect de suflet.

COR.: Ce v-a motivat să candidați la alegerile locale în calitate de consilier într-un sat departe de capitală?

V. B.: După toate acțiunile pe care le-am realizat în localitatea Aluatu, toate cu succes, am îndrăgit oamenii și această localitate. Nu puteam, pur și simplu, să-mi realizez scopul și să plec de la ei, uitându-i. Am decis să devin unul dintre cei 9 consilieri ai consiliului local, care să pună umărul și să-și aducă contribuția la dezvoltarea localității. Nu am candidat la funcția de primar, în mod intenționat, dar am declarat, din start, tuturor candidaților că le voi fi alături, indiferent de cine va fi câștigător în cursa electorală. Am reușit să acumulez numărul maxim de voturi, fapt pentru care le mulțumesc localnicilor.

Acest lucru este o dovadă reală că suntem aproape de oameni și oamenii sunt aproape de noi. Votul și încrederea oamenilor mă responsabilizează și mă motivează să depun și mai mult efort.

COR.: Care sunt planurile trasate pentru următorii 4 ani?

V. B.: În primul rând, reparația totală a școlii, dotarea ei cu utilaj și tehnologii moderne. Programul Wi-Fi este deja realizat. Mai este nevoie de o sală de calculatoare, table interactive, sistem de supraveghere video, bibliotecă modernă etc.

O problemă stringentă este fenomenul migrației ce amplifică procesul de depopulare a localității și trebuie să găsim căi de soluționare a acestei probleme grave. Aș dori să institui un program de redobândire a cetățeniei române, așa ca părinții care au copii în sat să poată primi alocații din partea statului român. Un alt obiectiv vizează reparația drumului principal din sat până la capăt, dar și repararea celor două stații de așteptare a transportului auto în termen de câteva luni de zile.

Mai intenționez să instalez un panou informativ la intrarea în localitate

te – „Cartea de vizită”. Voi pleda pentru construcția bisericii românești din sat, care a fost demolată în 1978, pentru crearea de zone verzi, un teren sportiv, trotuare și parc, instalarea denumirilor de străzi și delimitarea clară a terenurilor și proprietăților. De asemenea, intenționez să popularizez prin toate mijloacele posibile localitatea pentru a putea atrage investiții, ca localitatea să devină un sat model - să fie organizate festivaluri, concerte, să fie promovat meșteșugăritul și portul popular.

Îmi doresc, de asemenea, să fac posibilă acordarea ajutorului social pentru bătrânii din sat și dotarea punctului medical în cel mai scurt timp. Datorită înfrățirii cu comuna Săpoca din Buzău, copiii din sat pot

merge gratuit în fiecare an la munte și la mare în România. Obiectivul este ca și cei din România să vină în Republica Moldova.

COR.: Cum îmbini rolul de președinte al Asociației Obștești „UNIREA - ODIP” și cel de consilier?

V. B.: Aceste două roluri, de consilier local și președinte al AO „Unirea-ODIP”, se potrivesc și se contopesc perfect. Scopul este același, ritmul este același, munca este la fel de plăcută și apropiată de oameni. Regret că în aceste activități suntem aproape singuri, iar alții se bat pentru fotolii moi în loc să vină la firul ierbii. Fiindcă, în primul rând, înainte de roluri și funcții - sunt om, sunt român, sunt pentru întregirea neamului. Restul sunt efemere și trecătoare. Acesta este crezul meu și călăuză în toate faptele și acțiunile mele. Sper să reușesc să inspir și alți tineri să-mi urmeze exemplul sau, cel puțin, să le transmit din experiența pe care o acumulez în fiecare zi. Avem nevoie de tineri patrioți și iubitori de plaiurile natale ca neamul nostru să dăinuie în veac.

**Interviu realizat de
Ana-Laura PAȘNIC**

Conferință privind formarea specialiștilor în finanțe publice

Responsabili pentru formarea profesională a specialiștilor în finanțe publice din cadrul Ministerului Finanțelor și al Centrului de Tehnologii Informaționale în Finanțe (CTIF) au participat, recent, la a doua Conferință internațională privind dezvoltarea capacităților de formare a specialiștilor în finanțe publice, desfășurată la Tbilisi, Georgia.

La conferință au luat parte reprezentanți ai entităților de profil din nouă țări europene. Evenimentul a fost organizat de Academia Națională de Finanțe și Economie (NAFE) a Ministerului Finanțelor din Olanda în comun cu Academia Ministerului Finanțelor din Georgia. Prima conferință cu aceeași temă, organizată de Academia olandeză, a avut loc în

noiembrie 2018, la Haga.

Reprezentanții țărilor participante la conferința de la Tbilisi au prezentat experiențele de formare profesională a specialiștilor în finanțe publice din aceste țări, au discutat modalitățile de preluare a celor mai bune practici în acest domeniu, precum și aspecte legate de dezvoltarea portalului de comunicare pentru responsabilități de dezvoltarea profesio-

nală a specialiștilor în finanțe publice din cele nouă țări, portal lansat în noiembrie 2018 pe site-ul Academiei Naționale de Finanțe și Economie din Olanda.

Diana Grosu-Axenti, șef de direcție generală din cadrul CTIF, care a prezentat, în cadrul conferinței, practicile de instruire a specialiștilor în finanțe publice aplicate de Ministerul Finanțelor din Republica Moldova și

Centrul de instruire al CTIF, a declarat că experiența și bunele practici ale colegilor din mai multe țări europene vor servi drept repere pentru îmbunătățirea procesului de instruire a specialiștilor în finanțe publice din Republica Moldova.

Anatol BARBEI,
șeful Serviciului de
presă al CTIF

Comuna Sipoteni, raionul Călărași, desemnată „Capitala Tineretului 2020”

În cadrul Galei Premiilor Naționale pentru Dezvoltarea Sectorului de Tineret, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) a desemnat satul Sipoteni din raionul Călărași - „Capitala Tineretului 2020”.

Potrivit MECC, localitatea are o vastă experiență în implementarea proiectelor la nivel local, inclusiv în parteneriat cu organizațiile de tineret. În localitate, pe parcursul anului 2020, vor fi desfășurate mai multe activități de tineret. De asemenea, satul va beneficia de aproape un milion de lei, în funcție de calitatea și relevanța activităților de tineret preconizate. Despre semnificația acestui eveniment pentru localitate ne relatează **primarul de Sipoteni, Vasile RAȚĂ**.

Primăria comunei Sipoteni a aplicat la concursul de selectare a Capitalei Tineretului, lansat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, în baza mai multor elemente esențiale, care au condus la acest succes. În primul rând, este vorba de experiența de atragere și gestionare a proiectelor mari din sursele PNUD-ului, Băncii Mondiale, ale altor donatori. Al doilea aspect îl constituie implicarea activă a tinerilor în viața comunitară. Și aici vorbim despre campanii caritabile de ajutorare a celor nevoiași, proiecte de îmbunătățire a situației tinerilor, organizarea diferitor evenimente. Adică, avem un parteneriat constructiv între APL și tinerii din localitate. Al

treilea aspect - primăria Sipoteni este de câțiva ani partenerul proiectului Migrație și Dezvoltare Locală, PNUD Moldova (MiDL). Implementăm și multe alte proiecte sociale în baza cooperării comunitare și intercomunitare, cu instituțiile publice locale și centrale.

În baza acestor realizări, am trasat un program ambițios pentru anul 2020

- Capitala Tineretului la Sipoteni. Pe parcursul întregului an, tinerii vor fi antrenați în foarte multe activități: forumuri, tabere de vară, conferințe, târguri, zile comemorative (ziua Europei, ziua Tinerilor), școală economică, cursuri de instruire, vizite de studiu, promovarea traseelor turistice, competiții sportive. Accentele principale vor fi puse pe implicarea și mobili-

zarea tinerilor pentru a realiza diferite campanii și proiecte, dezvoltarea spiritului de antreprenor prin susținerea lansării de noi afaceri și accesării finanțărilor, promovarea modului sănătos de viață, consolidarea capacităților și deprinderilor de viață.

Totodată, având în vedere faptul că proiectul „Asociația de Băștinași Junior” se implementează în 35 localități-partenere ale MiDL, ne vom implica pentru a promova această experiență pozitivă și în alte localități din Republica Moldova. Aici contăm pe sprijinul PNUD Moldova.

În concluzie, pot spune că acest proiect este unul foarte important pentru noi. Prin acest proiect ne vom promova ca o comunitate care dorește să dezvolte în continuare cooperarea cu tinerii. Și desigur, ne vom promova ca o nouă destinație turistică. Vom depune toate eforturile ca să avem rezultate de prestigiu, prin care vom marca în 2020 și un jubileu al nostru - 580 de ani de la prima atestare documentară a comunei noastre, Sipoteni.

Despre originea rumânească a numelui Dumnezeu

Andrei GROZA,
doctor în istorie,
conferențiar universitar,
prim-prorector al
Academiei de
Administrare Publică

Noi, creștinii, îl numim pe Creatorul și Cărmătorul Universului, cel care dă viață, determină destinul oamenilor - Dumnezeu.

De ce Dumnezeu? Care este originea și ce semnifică acest nume?

Cu părere de rău, în lucrările scrise nu putem găsi, practic, un răspuns plauzibil la aceste întrebări.

Unica explicație, care poate fi întâlnită în unele lucrări, este aceea prin care se declară că cuvântul Dumnezeu își trage rădăcinile din latinescul Domine Deus, mai exact, din forma populară a acestuia, Domne Deus.

Însă, aceasta nu lămuiește ce înseamnă Domine (Domne) și Deus, cum au apărut aceste cuvinte în limba latină, de ce se scriu împreună ș.a.m.d.

Rezultatele analizei mai multor izvoare scrise, inclusiv a Bibliei, ne-au condus spre alte răspunsuri, printre care principalul este acel care arată că numele Dumnezeu este de proveniență rumânească.

Astfel, este cunoscut faptul că de la începuturi, pe parcursul mai multor mii de ani, oamenii se închinau și venerau numeroase divinități, numindu-

le zei și zeițe, fiecare având nume propriu și putere deosebită care, la rândul lor, se supuneau Zeului cel Mare, cel Înalt, cel Puternic, pe care îl numeau Zeu, cu litera mare, transcris în limba greacă veche - *Zeus*.

Zeu era considerat, de asemenea, și stăpânul oamenilor. El putea să-i ocrotească, sau să-i pedepsească, să-i ajute sau să le pună piedici ș.a.m.d. Ca simbol al acestuia servea un ochi mare, deschis, care însemna că Zeu vede, știe și cunoaște totul.

Zeu era recunoscut ca stăpânitor al cerului, soarelui, fulgerului și, bineînțeles, al luminii, al zilei.

Anume de la cuvântul zi, sinonim cu lumina, și provine numele Zeu, fapt confirmat direct sau indirect în mai multe lucrări scrise în vechime. Lui i se închinau ca celui care aduce ziua (lumina), și care biruie noaptea (întunericul). Aceasta se poate stabili ușor citind cele scrise de mai mulți istorici antici, ceea ce o vom face ulterior.

Dar cum a apărut numele Zeu în limba greacă dacă aceasta nu are cuvântul zi în forma dată?

Răspunsul pe care îl vom formula mai jos pare a fi neverosimil.

Cuvintele zi și Zeu au existat înainte de apariția limbii grecești. Ele erau utilizate în vorbirea curentă,

zi de zi, altfel spus - în limba populară.

Mai târziu, când a fost inventată limba greacă ca limbă a cultelor, mai apoi utilizată ca limbă a administrației, culturii și științei, cuvântul zi a fost tradus în limba greacă prin *imera*, iar Zeu, care nu putea fi schimbat fiind cuvânt/nume sfânt, a rămas așa cum îl pronunțau oamenii de rând. Când acesta s-a scris în limba greacă, conform ortografiei acestei limbi, i s-a adăugat litera s, devenind Zeus.

Dar cine erau cei care foloseau și zi și Zeu?

Răspunsul este simplu: odată ce zi și Zeu împreună se întâlnesc numai în limba rumână, atunci și cei care le foloseau nu puteau fi alții decât strămoșii rumânilor - strărumânii.

Anterior, în alte expuneri am arătat că strărumânii au fost cei care au pus temelia civilizației umane, populând imensul teritoriu cuprins între Dunăre, Tigrul și Nil, deci și cel al Greciei de azi, că de la limba rumână, s-au desprins și s-au dezvoltat celelalte limbi europene și nu numai.

Deopotrivă cu cuvântul zi strărumânii mai utilizau o varietate a acestuia - *dzi*, întâlnită în lucrările cărturarilor rumâni până în secolele XVII - XVIII. Asume de la *dzi* care, de asemenea, există numai în limba

rumână, provine și cuvântul grecesc Deas, cu care a fost numită forța supremă, divină.

La fel și limba latină, care a fost inventată, a preluat din limba populară, strărumână, adică nescrisă, cuvintele zi/dzi și Zeu/Dzeu și le-au scris ca *die* și *Deus*, de unde acestea puțin modificate, au ajuns în alte limbi europene: în spaniolă - *dia* și *Dios*, în portugheză - *dia* și *Deus* ș.a.m.d.

Odată cu adoptarea creștinismului, rumânii, încep a-i zice divinității supreme *Domnul Zeu*, prescurtat - *Dumnezeu*.

Limba latină, care nu era vorbită printre oamenii de rând, a preluat din limba rumână populară adresarea *Doamne Zeu*, *Dumnezeu*, adică *Stăpânul Zeu* și au inclus-o sub cunoscuta formă - *Domne Deus*.

Că anume din rumână provine cuvântul *Domn* și nu din latină, că latina l-a împrumutat din rumână și nu invers, ne-o dovedește faptul că verbul *a domni* în forma dată există numai în limba rumână, iar domn a provenit numai de la verbul *a domni*.

Astfel, cuvântul *Dumnezeu* este de origine rumânească, dar nu latină. Mai mult, originea acestui cuvânt servește ca o dovadă în plus că limba rumână a stat la temelia celorlalte limbi europene, strărumânii fiind strămoșii tuturor neamurilor europene și nu numai.

Orașul Cricova – Oraș European al Vinului Dionis 2020

La Bruxelles, a avut loc, recent, ceremonia anuală de înmânare a trofeului „Oraș European al Vinului Dionis 2020”. Pentru anul 2020, de acest onorific titlu s-au învrednicit municipiul Aranda de Duero, Spania, și orașul Cricova, Republica Moldova. La ceremonia de înmânare a trofeelor a fost prezent primarul de Cricova, Valentin Guțan, care a comentat evenimentul de excepție pentru ramura vinificației din Republica Moldova.

„Acest trofeu a constituit rodul colaborării primăriei orașului Cricova cu un șir de localități din

cadru Comunității Europene, Asociația RECEVIN, care reunește circa 800 de orașe producătoare de vin din Uniunea Europeană, precum și a muncii novatoare cu implementarea tehnologiilor moderne, a practicilor avansate europene, depuse de producătorii de la întreprinderea Combinatul de Vinuri „Cricova”. Conform statutului Asociației și ca urmare a unui concurs, acest titlu se conferă unei singure localități. Pentru anul 2020, ca excepție, au fost distinse cu acest trofeu două localități - municipiul Aranda de Duero, Spania,

și orașul Cricova, Republica Moldova.

Pentru orașul Cricova acest titlu constituie un avans în stabilirea de mai departe a relațiilor atât cu Asociația RECEVIN, membru al căreia orașul Cricova este din 2018 cât și un prilej de prezentare la nivelul comunității europene a orașului Cricova”.

DI Valentin Guțan a mulțumit prezenței pentru aprecierea înaltă și a menționat necesitatea stabilirii legăturilor de colaborare la diferite niveluri, precum și valorificarea tradițiilor noastre naționale, inclusiv tradiția de prelucrare și producere a vinului.

În context, trebuie de menționat că orașul Cricova este înfrățit cu municipiul Reguengos de Monsaraz, Portugalia. Și relațiile de colaborare cu partenerii portughezi continuă să se extindă. Recent, primăria orașului Cricova a avut-o ca oaspete de onoare pe primarul orașului Setubal din Portugalia, Maria das Dores Meira.

În cadrul vizitei, s-a

convenit asupra necesității stabilirii unor relații de colaborare și prietenie între cele două localități.

Doamna primar, Maria das Dores Meira, a mulțumit pentru primirea caldă, exprimându-și încrederea că cele două localități vor stabili relații în diferite domenii, urmând să expedieze o scrisoare de intenții privind colaborarea dintre cele două localități. Primarul Valentin Guțan a salutat prezența dumnealor în orașul Cricova, menționând disponibilitatea de a contribui la stabilirea relațiilor de colaborare cu municipiul Setubal, îndeosebi în domeniul vinificației. Deja a demarat procesul de perfectare a actelor de stabilire a relațiilor de colaborare între cele două orașe.

De menționat, că Setubal este situat la 40 km de capitala Portugaliei, Lisabona, fiind unul dintre cele mai mari orașe producătoare de vinuri, podgoriile cărora se extind pe o suprafață de circa 9000 de hectare.

Vlad IONAȘCU

Abonarea 2020

Stimați cititori,
Au rămas zile numărate până la finele campaniei de abonare la presa scrisă pentru anul 2020.

Sperăm să rămâneți fideli publicațiilor noastre – ziarul „Funcționarul Public” și revista „Administrarea Publică” și pe parcursul anului viitor.

Adresăm îndemnul pentru abonare, în special, autorităților publice și funcționarilor publici, cărora le sunt destinate aceste publicații ale Academiei de Administrare Publică, unicele ediții periodice în domeniu din republica noastră.

Vă reamintim că:

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 39 lei; 6 luni - 78 lei; 1 an - 156 lei.

Indice poștal - 67919.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei; 1 an - 168 lei.

Indice poștal - 76957.

Abonarea poate fi perfectată la oficiile poștale ale Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei”.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef secție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana-Laura PAȘNIC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 300.

Dat la tipar 13.12.2019

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

